

Maria Joczowa

"Romantyczna wizja rewolucji", Maria Janion, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1971 : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 14/42, 168

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

/II/ JANION Maria: Romantyczna wizja rewolucji. W: Problemy polskiego romantyzmu. Seria pierwsza. Praca zbiorowa pod redakcją M.Żmigrodzkiej i Z.Lewinówny. Oss. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1971. IBL PAN, s. 159-205.

Syntetyczny obraz przekształceń idei i funkcji rewolucji w twórczości romantyków polskich. Część pierwsza: "Inferno rewolucji", ukazuje wizję rewolucji podległej fatalistycznym prawom zła rządzącego światem w "Zamku kaniowskim" Goszczyńskiego i rewolucji tragicznej w "Nie-Boskiej Komedii" Krasińskiego. Tym koncepcjom przeciwstawiony jest w części drugiej, "Poryw ducha i poryw masy", mistyczny rewolucjonizm Mickiewicza, optymistycznie zwrócony ku przyszłości i wieszczący rewolucję jako boskie dzieło odkupienia i początek nowej ery. Część trzecia, "Anioł mieczowy", przedstawia genezyjską koncepcję Słowackiego, w której permanentna rewolucja Ducha, dokonująca się poprzez niszczącą stare formy mękę i śmierć, stanowi konieczny warunek postępu. Część czwarta, "Marsz w przyszłość", analizuje reprezentowaną przez Dembowskiego i Berwińskiego, jedyną w polskim romantyzmie, racjonalistyczną koncepcję rewolucji, realizującej przyszłość we wspólnym dziele mas ludowych.

BP/42

M.J.

/II/ KAMIONKOWA Janina: Obyczaj romantyczny. Rekonesans. W: Problemy polskiego romantyzmu. Seria pierwsza. Praca zbiorowa pod redakcją M.Żmigrodzkiej i Z.Lewinówny. Oss. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1971. IBL PAN, s. 329-394.

Zamierzeniem autorki było dokonanie wstępnego rekonesansu w dziedzinę przejawów romantyzmu na gruncie obyczajowości. Wychodząc od antropologicznie zorientowanej definicji obyczaju, zarysowała społeczno-kulturalne ramy, w których realizowały się zachowania obyczajowe, charakteryzujące kierunek ewolucji nieformalnych instytucji społeczno-towarzyskich i obyczajowych: od dworu, przez salon i dom otwarty, do grup i kół artystycznych, profesjonalnych, konspiracyjnych, młodzieżowych itp. Romantyzacja instytucji społeczno-towarzyskich i form ich funkcjonowania polegała m.in. na tworzeniu grup "otwartych", osłabianiu roli cnót dziedzicznych, a przyjmowaniu w zamian indywidualistycznych i personalistycznych kryteriów oceny człowieka. Najdobitniejszą obyczajowo-moralną manifestację romantyzmu stanowiły nowe typy bohaterów narodowych oraz wzory osobowe, wcielone w postaci buntowników, konspiratorów, emisariuszy, a przede wszystkim przez artystów.

BP/42

J.K.